

en overweldigend als het inwerkt op wat de dilettant noemen zou zijn artistiek aanvoelingsvermogen. Deze kunst: eerst en vooral een „art à idées”, sublieme uiting van onze na-oorlogse strekkingen en idealen; technies: gewis een der knapsten, die ooit de graveernaald hebben geregeerd! Onder de ouden ken ik slechts twee kunstenaars, die zich met haar meten en op één lijn kunnen stellen, nl. de allergrootsten: Dürer als technicus en Holbein als gedachtenmens; onder de modernen werd zij wellicht (wel te verstaan op puur-technies gebied en in zijn evenwichtigste en persoonlijkste produkten) benaderd door die andere Vlaamse revelatie Henri van Straten, — in evokatieve kracht (indien de vergelijking mogelijk ware!) door Georg Grosz' beroemd en niet minder berucht litografieën- en aquarellenalbum *E c c e H o m o*. Toch lijkt me Masereel's oeuvre universeler, kosmopolitiser, meer algemeen-menselijk dan dit van deze duitse grafieker, wiens werk „nationaler” aandoet en de zedelijke verrotting van slechts één enkel volk, het duitse, gehegeld en gegeseld heeft.

Masereel's kunst is nog betrekkelijk jong, in dezer voege, dat zij nog in volle oorlog, dus ternauwernood vóór een achttal jaren, haar eerste wortels schoot en pas na de wapenstilstand hoogtepunten als de tegenwoordige bereikte.

Reeds vroeg maakte deze houtsnijder deel uit van 't heroïek groepje franse artisten en intellectuelen, die te Genève zich schaarden onder de banier van Romain Rolland en zich met woord en daad verzetten tegen de afgrijselijkste massamoord der waereldhistorie. Dateren uit dit tijdperk: een reeks tekeningen, welke later werden verzameld door Kasimir Edschmid en uitgegeven door het Erich Reiss-Verlag onder de titel *P o l i t i s c h e Z e i c h n u n g e n*. Deze tekeningen verschenen, dag na dag één, in de zin van nuchter-plastiese omzettingen van patriotiese tirades of passussen uit oorlogcommuniqué's, in het Geneefs dagblad *F e u i l l e*. Derwijze uitgegroeid tot een der verschrikkelijkste aanklachten in de loop der vijandelikheden uitgezegd, kenschetsen zij Masereel als een Mens, die, naar het woord van Kasimir Edschmid, „Die Lüge jedes Morgens schleift an den Haaren durch seine gerechte Wut”. Uit deze periode, die we, met oog op zijn evolutie-geschiedenis, zouden kunnen onderstrepen met de kwalifikatie „revolutionair”, dagtekenen ook zijn eerste hout-suiten *D e b o u t l e s M o r t s* (7 blokken), *L e s M o r t s p a r l e n t* (7 blokken) en *25 I m a g e s d e l a P a s s i o n d ' u n H o m m e*. Het zou ons natuurlijk te ver leiden indien we in een uiterst beknopte studie als deze elk dier bundeltjes aan afzonderlike bespreking gingen onderwerpen. Ontstaan uit een bewonderenswaardig verzuchten naar rechtvaardigheid en menselijkheid, vertonen zij al de karakteristieken, die ons in de *P o l i t i s c h e Z e i c h n u n g e n* reeds zo diep ont-